

Pakārtotajiem lietotājiem saskaņā ar *REACH*
regulu sniedzamā informācija: 2017. un
2018. gadā veikto tirgus pētījumu
kopsavilkums

Kopsavilkums

2019. gada jūnijs

Atruna

Šis izdevums ir paredzēts tikai informatīviem nolūkiem un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Ķimikāliju aģentūras oficiālo nostāju. Eiropas Ķimikāliju aģentūra nav atbildīga par šajā dokumentā sniegtās informācijas iespējamo izmantošanu.

Redakcija	Atjauninājums	Izdarītās izmaiņas
1.0	08.07.2019.	Pirmais izdevums

Pakārtotajiem lietotājiem sniedzamā informācija saskaņā ar REACH regulu – Kopsavilkums

Atsauce: ECHA-2019-R-14-LV

ISBN: 978-92-9481-299-5

Kat. numurs: ED-04-19-508-LV-N

DOI: 10.2823/67987

Publ. datums: 2019. gada jūnijs

Valoda: LV

© Eiropas Ķimikāliju aģentūra, 2019

Titullapa © Eiropas Ķimikāliju aģentūra

Ja jums ir jautājumi vai komentāri par šo dokumentu, lūdzam iesniegt tos, izmantojot informācijas pieprasījuma veidlapu (minot atsauces numuru un izdošanas datumu).

Informācijas pieprasījuma veidlapa ir pieejama ECHA tīmekļa lapas sadaļā

<http://echa.europa.eu/contact>

Eiropas Ķimikāliju aģentūra

Pasta adrese: P.O. Box 400, FI-00121 Helsinki, Somija

Adrese apmeklētājiem: Annankatu 18, Helsinki, Somija

1. Kopsavilkums

Pamatinformācija

2017. un 2018. gadā Eiropas Ķīmikāliju aģentūra (ECHA) kopā ar partneriem veica sešus pētījumus, lai saprastu, kādā mērā uzņēmumi ir informēti par paplašinātajām drošības datu lapām, kā tās izmanto un ko tie no tām sagaida. Paplašinātajai drošības datu lapai ir galvenā 16 sadaļu struktūra, bet pielikumā ir pievienoti iedarbības scenāriji.

Ar REACH regulu tika ieviesta prasība paplašināt drošības datu lapu ar iedarbības scenāriju pielikumu par bīstamām vielām¹, kas ir reģistrētas 10 tonnu vai lielākos daudzumos gadā. Paplašinātā drošības datu lapa būtu līdzeklis, kas vajadzīgs, lai izplatītu reģistrētāja ķīmiskās drošības novērtējuma attiecīgo informāciju. Iedarbības scenārijos iekļautajai informācijai būtu jāsniedz atbalsts ķīmisko vielu lietotājiem, lai viņi spētu veikt nepieciešamos pasākumus, lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi.

Šajā ziņojumā minētie pētījumi sniedz atgriezenisko saiti gan par jauno iedarbības scenāriju pielikumu, gan drošības datu lapas galveno daļu, kas jau gadu desmitiem ir bijusi prasība attiecībā uz visām bīstamajām vielām un maisījumiem.

Pētījumi tika veikti saskaņā ar Iedarbības scenāriju apmaiņas tīkla (*Exchange Network on Exposure Scenarios, ENES*) programmu². Tie aptvēra dažādus piegādes ķēdes posmus no vielu ražotājiem līdz maisījumu sagatavotājiem, kā arī ķīmisko vielu izplatītājus un lietotājus Somijā, kā arī piecas rūpniecības nozares, kurās Itālijā izmanto ķīmiskas vielas. Turklāt tika apkopoti darba inspektoru viedokļi par paplašinātajām drošības datu lapām un to satura iespējamo izmantošanu darba vietas riska novērtējumā.

Pētījumi

Somijā tika organizētas divas uzņēmumu interviju kārtas, pirmā – 2017. gada pavasarī, bet otrā – 2018. gada sākumā. Tajos piedalījās trīsdesmit septiņi uzņēmumi, no kuriem lielākā daļa bija lielie un vidējie uzņēmumi. Mērķis bija saprast, kā informācija par bīstamajām vielām un maisījumiem attiecīgajā laikposmā tiek izplatīta piegādes ķēdē un cik labi tas atbilst uzņēmumu vajadzībām Somijas metālapstrādes un inženierzinātņu nozarē.

2017. gadā notikušo interviju pirmajā kārtā papildus iepriekš minētajām tēmām tika apkopota informācija par to, cik lielā mērā uzņēmumi ir informēti par ECHA atbalsta materiāliem (norādījumiem un rīkiem pakārtotajiem lietotājiem).

2017. gada beigās ECHA apsekojumā sadarbojās arī ar piecām Somijas nozares apvienībām. Intervijas tika papildinātas ar aptaujām, un no 45 uzņēmumiem tika iegūta atgriezeniskā saite par to, kā varētu uzlabot komunikāciju piegādes ķēdē, kā arī attiecībā uz jautājumiem par pieejamiem norādījumiem un rīkiem, kas palīdzētu uzņēmumiem pildīt viņiem saskaņā ar REACH regulu un CLP uzliktos pienākumus. Atbildes sniedza uzņēmumi, kas darbojas dažādos piegādes ķēdes līmeņos, tostarp mazie, vidējie un lielie uzņēmumi, kas ražo vielas, sagatavo maisījumus, izplata ķīmiskas vielas vai izmanto tās metālapstrādes un inženierzinātņu nozarē.

Itālijas uzņēmumu apsekojumu veica arī Itālijas Nacionālais nelaimes gadījumu apdrošināšanas institūts (INAİL). Šajā apsekojumā tika analizēta paplašināto drošības datu lapu plūsma un kvalitāte, kā arī tas, kā uzņēmumi savā darba vietas riska novērtējumā izmanto drošības datu lapā ietverto informāciju. Tas tika veikts kopā ar Itālijas Ķīmijas rūpniecības federāciju un piecām asociācijām, kas darbojas kokapstrādes, tekstilizstrādājumu, papīra un kartona, ādas izstrādājumuniecības, kā arī plastmasas un gumijas nozarē. 2018. gada sākumā kopumā

¹ Tostarp tās, kas ir noturīgas, bioakumulatīvas un toksiskas; ļoti noturīgas un ļoti bioakumulatīvas; un kandidātvieļu sarakstā iekļautās vielas.

² <https://echa.europa.eu/about-us/exchange-network-on-exposure-scenarios>

tika aptaujāti 683 uzņēmumi (galvenokārt mazie un vidējie uzņēmumi), kas darbojas šajās piecās nozarēs.

Darba inspektoru pētījumu mērķis bija saprast, kuras darba drošības un veselības aizsardzības iestādes uzskata, ka paplašinātā drošības datu lapā ir noderīga informācija ķīmisko vielu lietotājiem. 2017. gada beigās tika aptaujāti pārstāvji no 10 darba inspekcijas iestādēm, bet 20 ES dalībvalstis atbildēja uz apsekojuma jautājumiem 2018. gada pavasarī. Ar respondentiem sazinājās, izmantojot Vecāko darba inspektoru komitejas (*SLIC*) *Chemex* darba grupas starpniecību.

Galveno konstatējumu un ieteikumu kopsavilkums

Pētījumos tika konstatēti četri galveno problēmu veidi.

1. Galalietotāji nav pilnībā informēti par saviem pienākumiem saistībā ar paplašinātajām drošības datu lapām.
2. Informācija piegādes ķēdē vēl nenonāk līdz zemākajam līmenim kā paredzēts, bet augšupejošā virzienā informācijas apmaiņas par lietošanu ir ierobežota.
3. Paplašinātajās drošības datu lapās sniegtā informācija neatbilst saņēmēju vajadzībām.
4. Trūkst IT risinājumu, kas atvieglotu iedarbības scenāriju informācijas apmaiņu starp uzņēmumiem.

Pētījumi liecina, ka uzņēmumu zināšanas par **paplašinātajām drošības datu lapām**, ar tām saistītajiem reglamentējošajiem pienākumiem un atbalstu uzņēmumiem ir ierobežota.

Kopumā ķīmisko vielu piegādātāji (jo īpaši lielie uzņēmumi) ir labi informēti, un viņiem ir pietiekami daudz resursu, lai nodrošinātu atbilstību. Neskatoties uz to, gandrīz puse Somijas un Itālijas galalietotāju uzņēmumu nebija saņēmuši paplašinātās drošības datu lapas vai nebija reģistrējuši to saņemšanu. Tomēr ķīmisko vielu galalietotāji galvenokārt izmanto maisījumus, bet iedarbības scenārija informācijas iekļaušana maisījuma drošības datu lapā vēl nav izplatīta prakse.

Paredzams, ka saskaņā ar *REACH* regulas pārskatīšanas 3. darbību tiks izstrādāts paskaidrojums par to, kā informācija par iedarbības scenāriju jāsniedz maisījumu drošības datu lapā. Turklāt daudzi ķīmisko vielu galalietotāji norādīja, ka viņi nav labi informēti par to pienākumiem, kas saistīti ar iedarbības scenārijiem. Tas skaidri norāda uz nepieciešamību turpināt informētības veicināšanu par paplašinātajām drošības datu lapām piegādes ķēdes zemākajā daļā.

ECHA jau ir publicējusi plašu atbalsta materiālu par paplašinātajām drošības datu lapām, tostarp vienkāršus norādījumus un piemērus uzņēmumu atbalstam. Lielākā daļa šo publikāciju ir pieejamas 23 ES valodās, un tādēļ jebkura ieinteresētā persona tām var viegli piekļūt un tās izmantot, lai veicinātu savu informētību par šo tēmu. Šo materiālu var atrast *ECHA* tīmekļvietnes pakārtoto lietotāju sadaļās³. Praktiski piemēri par iedarbības scenārijiem ir pieejami tīmekļvietnes atbalsta sadaļā⁴.

Somijas, Itālijas un darba inspektoru pētījumos tika ziņots par trūkumiem **paplašinātās drošības datu lapas plūsmā** piegādes ķēdē. Uzņēmumu saņemtie iedarbības scenāriji parasti bija vērtējami kā saprātīgi to garuma ziņā (mazāk nekā 30 lappuses), bet tie izplatīšanas procesā ne vienmēr sasniedza piegādes ķēdes zemāko daļu praktisku grūtību dēļ (piemēram, IT sistēmu vai tulkojumu dēļ). Tomēr visiem piegādes ķēdes dalībniekiem jāatceras, ka saskaņā ar *REACH*

³ <https://echa.europa.eu/regulations/reach/downstream-users>

⁴ <https://echa.europa.eu/support/practical-examples-of-exposure-scenarios>

regulas noteikto pienākumu nodot informāciju par iedarbības scenāriju un uzņēmumiem visos piegādes ķēdes līmeņos, attiecīgi tiek paredzētas tiesības saņemt šo informāciju.

Šajā ziņojumā iekļauto pētījumu rezultāti skaidri norāda, ka **pakārtotā komunikācija** ar piegādātājiem par informāciju par lietošanu **joprojām ir ierobežota** un galvenā uzmanība tiek pievērsta jautājumiem, kas saistīti ar klasifikāciju un individuālajiem aizsardzības līdzekļiem. Pakārtotā komunikācija par izmantošanas veidiem un izmantošanas nosacījumiem reģistrētājiem, kā arī kontakti ar piegādātājiem par paplašinātās drošības datu lapas kvalitāti notiek *ad hoc*, un to galvenokārt veic lielāki uzņēmumi. Somijā un Itālijā veikto pētījumu rezultāti liecina, ka strukturēta komunikācija atvieglotu saprotamas informācijas par lietošanu un lietošanas nosacījumiem augšupejošu nodošanu. Lietošanas kartes, kas izstrādātas saskaņā ar ENES programmu, var būt risinājums nozares sektora līmenī.

Pētījumos tika uzskaitītas dažādas **paplašināto drošības datu lapu kvalitātes nepilnības**. Uzņēmumi un darba inspektori piekrīt, ka iedarbības scenārijiem ir vērtība tikai tad, ja tie ir labi sagatavoti. Minētie trūkumi ietver to, ka informācija nav pilnīga, tā ir neskaidra vai pārāk vispārīga, lai būtu noderīga. Bieži minētas problēmas bija saskaņotas dokumentu struktūras trūkums, informācijas neatbilstība un neskaidra terminoloģija. Turklāt šis apsekojums parādīja, ka bieži tika konstatēts valsts valodas redakcijas trūkums attiecībā uz iedarbības scenārijiem un daļēji vai sliktā kvalitātē veikti paplašināto drošības datu lapu tulkojumi. Šie kvalitātes jautājumi apdraud paplašināto drošības datu lapu vērtību un izmantojamību, un tie jārisina kā prioritāte.

Ir svarīgi atcerēties, ka paplašinātās drošības datu lapas ir paredzētas izmantošanai ļoti dažādos uzņēmumos — no profesionāliem amatniekiem līdz lieliem uzņēmumiem ar nodaļām, kas nodarbojas ar ķīmisko drošību un tiesību aktu ievērošanu. Izplatot drošības datu lapas ar iedarbības informāciju PDF vai cieto kopiju formātā, ir sarežģīti apmierināt dažādu saņēmēju grupas vajadzības attiecībā uz informāciju, vienlaikus nodrošinot, ka dokumenti viegli pārvaldāmi un saprotami Eiropas daudzvalodu vidē. Tāpēc daudzi uzņēmumi izteica vēlmi pēc **moderniem IT risinājumiem**, kas atvieglotu to darbu. Tie vēlētos, lai būtu pieejami IT risinājumi, kas ļautu atlasīt attiecīgajam uzņēmumam nepieciešamo informāciju. Turklāt būtu vēlami risinājumi informācijas elektroniskajai pārsūtīšanai no ienākošajām paplašinātām drošības datu lapām uz saņēmēju IT sistēmām. Šādu rīku ieviešana uzlabotu drošības datu lapas informācijas apstrādes efektivitāti un samazinātu kļūdas, ko rada laikietilpīgā manuālā datu apstrāde.

Šie seši tirgus pētījumi sniedz vērtīgu ieskatu paplašināto drošības datu lapu plūsmā piegādes ķēdē un par iedarbības scenāriju ietekmi galalietotāju līmenī 2017.–2018. gadā. Tādēļ konstatējumi atvieglos ENES pasākumu plānošanu saistībā ar uzlabotu komunikāciju piegādes ķēdē, un tie veicinās REACH regulas pārskatīšanas 3. darbības⁵ attiecībā uz paplašināto drošības datu lapu praktiskumu un kvalitāti izpildi. Daļa savākto datu attiecas arī uz izstrādes darbu saskaņā ar REACH regulas pārskatīšanas 12.1. darbību par REACH un darba drošības un veselības aizsardzības tiesību aktu saskarni un REACH regulas pārskatīšanas 14. darbību par atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem.

Pilns ziņojums ir pieejams ECHA tīmekļvietnē REACH regulas pārskatīšanas 3. darbības sadaļā:

<https://echa.europa.eu/reach-review-action-3>

---

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0116&from=EN>

EIROPAS ĶĪMIKĀLIJU AĢENTŪRA
ANNANKATU 18, P.O. BOX 400,
FI-00121 HELSINKI, SOMIJA
ECHA.EUROPA.EU